

Semnele distinctive. Moment istoric

Iulian E. IORGA, Avocat stagiar, Mandatar autorizat

Folosirea unor semne caracteristice pentru a identifica produsele se situează în antichitate. Arheologii și istoricii de artă semnalează existența lor atât în bazinul mediteranean, cât și în Orientul îndepărtat.

În peșterile Europei de sud-est au fost descoperite desene ale unor animale care erau marcate semne diferite, desene ce datează sfârșitul epocii de piatră¹.

Arheologii au mai descoperit și alte semne ce vin să ne demonstreze că marca ca semn de protecție a proprietății a existat din cele mai vechi timpuri. În insula Creta au fost descoperite vase de ceramică ce datează cu 3500 - 2000 î.e.n. care purtau semne de distincție.

În imperiul Roman, locuitorii provinciilor îndepărtate, datorită semnelor aplicate pe lămpile de ulei, puteau repeta comenzile de fabricare a acelor lămpi care s-au recomandat de sine stătător, datorită calităților deosebite comparativ cu lămpile similare produse de către ceilalți meșteșugari².

De asemenea în Roma Antică au fost găsite cărămizi ce purtau un anumit marcaj, acesta includea de regulă numele producătorului, locul și data fabricației. Scopul principal al acestor mărci era de garantare a calității precum și de promovare a produselor, deoarece meșteșugarul din cărămizile cărăuia erau ridicate cele mai trainice construcții deveneau cei mai solicitați.

Interesant e de menționat că cele mai cunoscute construcții din Roma Antică sunt clădite din cărămizi ce nu sunt marcate în nici un fel.

În Pompeia se vindea chiar și pâine marcată. Odată cu căderea Imperiului Roman dispar pentru o perioadă destul de îndelungată semnele verbale deoarece oamenii erau analfabeți și doar în nordul Europei și anume Norvegia spadele continuau să fie marcate cu înscrisuri³.

În Evul Mediu semnele constau în marea lor majoritate din monograme și desene. În acea perioadă problema contrafacerii devine foarte acută, un editor chiar preîntâmpina în prefața la cartea sa că semnul lui este foarte des copiat de către concurenți.

Dacă utilizarea unor semne distinctive în antichitate pare a fi incontestabilă, apare întrebarea dacă acestea și-au păstrat aceiași semnificație și funcțiile de mai târziu a mărcilor. Semnificativ în acest sens este părerea unor autori care susțin că în lucrările jurisconsultilor romani lipsesc orice mențiuni din care să rezulte că semnele în discuție ar fi îndeplinit o funcție similară mărcilor de astăzi. Aplicate pe diferite produse și în special pe

¹ Gorodov Oleg Aleksandrovich, *PRAVO NA SREDSTVA INDIVIDUALIZACII*, Edit. Wolters Kluwer, Moscova 2006; pag. 11

² Melnikov V.M., *Tovarnye znaki za rubezhom v kanun XXI veka*, Moscova, 2002; pag. 3

³ N. Mogol, V. Jalbă, *Mărci, denumiri de origine, indicații geografice și specialități tradiționale garantate*, AGEPI, Chișinău 2009; pag. 3

obiectele de ceramică, aceste semne aveau drept scop „să afirme proprietatea unui obiect corporal produs de un artizan, oferindu-i astfel o satisfacție de amor propriu”¹.

Alți autori combat această teză de inexistență a mărcilor în antichitate cu funcțiile ei de concurență și garanție a calității, astfel într-o lucrare special dedicată acestei teme G. Chiesi, citat de Y. Eminescu, semnalează unele cazuri de contrafacere a mărcii „FORTIS”, relatate de arheologi. Această marcă aparținea în sec. II e.n. unei fabrici de lămpi situată între Padova și Aquilina. La un moment dat, ea a fost descoperită pe numeroase produse care proveneau din diferite provincii ale imperiului. "Contrafacerea" a fost dovedită prin faptul folosirii unei tehnici diferite de fabricație și a unui material diferit².

Dacă apariția mărcilor, cu semnificația lor actuală, în antichitate rămâne controversată, în schimb, toți autorii sunt de acord în a considera evul mediu drept o perioadă de înflorire a lor, o perioadă în care s-au precizat funcțiile mărcilor și regimul lor juridic. Spre exemplu, în Germania etichetarea regulată a produselor a fost introdusă în anul 1723 pentru ceramică, în momentul în care fabrica Meissen a anunțat un brand pentru produsele sale, combinația din litere KPM, reprezentând prescurtarea Königliche Porzellan Manufaktur și imaginea unei săbii încrucișate, care este un element al stemei din Saxonia³.

Autorii semnalează transformarea foarte evidentă a mărcilor editorilor care din embleme cu funcție ornamentală au devenit semne distinctive, în sensul modern al cuvântului. În această perioadă alături de marca individuală apare și marca corporativă sau colectivă aceeași pentru un corp de meșteșugari, lucrând în același domeniu. În sistemul corporativ medieval, aplicarea semnului distinctiv însemna atestarea faptului că regulile de exercitare a meșteșugului în cadrul fiecărei corporații au fost respectate. De remarcat că aceste semne corporative aveau un caracter obligatoriu. Tot în această perioadă se pun bazele regimului juridic al mărcilor în acest sens poate fi citat statutul din Bologna (1256) care stabilea regula: „Nimeni să nu facă și nici să nu pună să se facă, ceea ce altul face prin meșteșugul său”.

Funcția distinctivă a mărcii a apărut ceva mai târziu, ca rezultat al unei evoluții, în momentul în care, prin garanția de calitate pe care o reprezintă, marca a devenit un mijloc de atragere a clientelei. Evident că această funcție n-a apărut decât atunci când condițiile pieței făceau posibilă, pentru consumator o alegere. Odată cu această funcție uzurparea sau imitarea mărcii altuia începe să fie sancționată nu numai ca un act neloial în raporturile dintre cei care execută același meșteșug dar și ca mijloc de apărare a consumatorului înșelat prin asemenea practici.

E. Pouilet citează⁴ edictul unui elector palatin din sec. 14, care pedepsea cu spânzurătoarea pe cârciumarul care vindea vin ordinar, drept vin de calitate superioară,

¹ Yolanda Eminescu, *Regimul Juridic al Mărcilor*, Ed. Lumina Lex, București 1996; pag. 14

² Idem

³ Gorodov Oleg Aleksandrovich, *PRAVO NA SREDSTVA INDIVIDUALIZACII*, Edit. Wolters Kluwer, Moscova 2006; pag. 13

⁴ Idem

precum și un edict al lui Carol Quintul din 1544 care pedepsea cu tăierea mâinii (după prealabila excludere din meșteșug pe cel care a imitat, falsificat sau șters marca altuia).

Până la revoluția industrială nu existau legi consacrate special mărcilor, ele apar în Europa doar în a doua jumătate a sec. 19. Unul din motivele apariției acestora, sigur că a fost dezvoltarea producției în serie, care a determinat trecerea pe primul plan a mărcii individuale și extinderea ei la diferite domenii.

În acest sens sunt editate legi speciale care reglementau mărcile și anume: legea franceză din 23 iunie 1857, legea engleză din 7 august 1862, legile din 8 iulie 1870 și 14 august 1874 din SUA, legea germană din noiembrie 1874, legea română din 15 aprilie 1879, legea rusească din 1896¹.

În Republica Moldova, nu putem afirma că mărcile au format o tradiție, așa cum am văzut mai sus, în cazurile țărilor vestice, cu toate acestea prima consacrare normativă a mărcilor, efectuată relativ devreme, a reprezentat *Regulamentul provizoriu cu privire la protecția proprietății industriale în Republica Moldova*².

Pentru oricare utilizare non-comercială indicați sursa:

www.dreptprivat.wordpress.com

¹ Vezi *Ibidem* și Elizebeth A. Martin, *A Concise Dictionary of Law*, Edit. Oxford University Press, Londra 1983; pag. 119

² Aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 456 din 26.07.1993 publicat în M.Of. nr. 7 din Publicat 30.07.1993. Actualmente abrogat integral.